

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

FEBRE NERVOSA:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JOSHUA DIXON

BRITANNUS.

Prid. Id. Septemb. hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M, DCC, LXVIII.

For

Dr Moncrieff

From

his humble S^t

The Author

GULIELMO BROWNRIGG, M. D. S. R. S.

VIRO FAMAM, INGENIO ET DOCTRINA

PUBLICE PARTAM,

RE IPSA ANTEVENIENTI,

MORUM INTEGRORUM SUAVITATE,

IN AMICOS BENEFICENTIA,

IN OMNES BENEVOLENTIA, PRIVATAM VITAM

ILLUSTRANTI,

STUDIORUM QUAE DOCTIS ET FIDIS CONSILIIS

SEMPER REGERE DIGNATUS EST;

HOS PRIMOS FRUCTUS,

EA QUAE DECET REVERENTIA,

DICANDOS CENSUIT

JOSHUA DIXON.

DISPUTATIO MEDICA

DE

FEBRE NERVOSA.

MORBUS de quo acturus sum febris illa lenta et longa est, ab Anglis, qui eum prae caeteris gentibus accuratius tractarunt, Febris Nervosa, SAUVAGESIO, Typhus Nervosus, nuncupatus.

Cujus si locum nosologicum requiras, apud eundem scriptorem est quartum genus primi ordinis classis secundae, quae febres comprehendit. Idem, hujus generis, ut et reliquorum omnium, eodem ordine comprehensorum, communem notam addit: “ Pyrexiam semel crescentem, semel decrecentem, in decursu aegritudinis.” Quod discrimen, cum plerorumque medicorum de accessionibus febrilibus sive opinionibus sive observationibus conveniat, nos nihil novare, nec communi nostram sententiam opponere, statui-

A

mus.

mus. Solum doleo, quod cum optimus noster Praeceptor CULLENUS hoc ipso tempore prorsus aliam de febribus doctrinam, et multo hac elegantiore omnium iudicio, tradat, ea fero mihi, qui jam ante hanc disputationis materiam composueram, et frustra auxilio, veniat. Tanta igitur auctoritate privatus, e reliquis optima quaque, et prae caeteris clarissimi viri HUXHAMI, uti non dubitabo. Neque non, si qua mihi ad animum ex Culleniana doctrina forte occurrerint, per occasionem subinde interponam.

FEBRIS nervosa est continuarum febrium species, ubi pulsus quaedam fere sed cum debilitate frequentia est, calor augetur, vires cito franguntur, et omnia, quam pro febris vehementia, graviora reperiuntur.

MORBI HISTORIA.

FEBRIS nervosa obscuris admodum initiis paulatim advenit. Febricitaturi primum a solitis negotiis et oblectationibus alieni, omnium fere rerum taedio seu anxietate inenarrabili, et membrorum lassitudine, adficiuntur. Somnus, vigiliis aut somniis interturbatus, parum eos reficit; cibus fastiditur; atque eae molestiae

molestiae per aliquot interdum dies ita permanent, ut neque febricitare homines, nec integrati valetudine, videantur.

POSTEA horror quidam sentitur, quem calor plerumque naturali major excipit. Lingua infoliti nihil fere habet, nisi quod muco interdum obducitur. Sitis memorabilior nulla est. Postremo, arteriarum percussus parvi, citi, et celeres, subesse febrem, significant. Mox graviora sequuntur. Praeterque cibi fastidium, nausea ad vomitum, eumque pituitosum, usque interdum augetur, ventriculum male habet. Praecordia quasi opprimuntur; caput veluti vertigine aliqua circumrapitur; et mente confusa, cogitandi tenor subinde dirumpitur. Denique tantum sensuum acumen est, ut omnis lux, strepitus omnis, ac propriae quandoque vocis sonus, moleste toleretur. Quae mala quotidie mane aliquantum sublevantur, quotidie fero vespere redintegrantur. Atque is fere per septem primos dies rerum status observatur. Post quod tempus,

OMNIA in pejus ruere solent; capitis, praecipue occipitis, dolor obtusus crescit. Nonnulli et somno et quiete carent; aliis illius est cupiditas. Pulsus tum citatiores, tum debiliores, tum tremuli fiunt, tum denique per
brevem

brevem moram subinde intermittuntur. Arefcit lingua, et exserta tremit. Neque nunc quidem fitis subest. Tremunt manus, ac tendines subfiliunt. Error mentis in delirium crescit; ita tamen ut ab adstantibus aut consuetis rerum signis objectis, cum memoriae integritate, iudicii constantia cito reduci possit. Jamque tanta est membrorum omnium imbecillitas, ut omnem vel levissimum corporis motum animae defectiones subsequantur. Auditus, qui adeo acutus ante fuit, nunc hebetatur; aures tinniunt. Caput simul ardet, simul frigidus mador manus ac pedes afficit. Qui frigidus sudor alias summum totum corpus, praecipue narium auriumque extrema, tenet. Urina limpida, aquae purae instar, est; eadem, alias ferum lactis, alias cerevisiam vappidam, refert.

VIDEAMUS deinceps quae signa, sive ad salutem seu ad perniciem, tertium et ultimum tempus distinguant; et ab illis initium sumatur.

SALUTARIA fere haec reperiuntur: Ptyalismus seu salivae sputum, circa labra exanthemata quaedam seu aphthae albescentes, apparent; item pustulae miliares, fusa alvus, sudor ubique aequalis, abscessus, et similia, conspiciuntur.

ciuntur. Quibus, si morbus ex toto non tollitur, tamen nunquam non plurimum levatur. Quae itaque pro morbi judicatione habeantur. Idem tamen alias sine ulla judicatione, ulla humoris profusione evidentiore, etiam solvitur. Nonnulli quoque ita ad fanitatem reducuntur, quasi e profundo somno evigilantes.

RURSUS, si finis exitialis miseris, quod saepe fit, exspectat, dira deinde rerum facies cernitur. Arteriarum pulsus adeo veloces, adeo tremuli sunt, ut, admoto digito, comprehendi eorum numerus nequeat. Sudoribus frigidis aegrotantes colliquefcunt. Iidem alto et ineluctabili delirio obstupescunt; digiti assidue in veste stragula floccos carpunt; vox tremit, aut parum significat; aegre aut non omnino devorari potest; spiritus luctuosus cum strepitu et suspirio est; idem interdum ex toto intercipitur; vultui mors accubat; digiti et ungues extremi livefcunt; vis musculorum motrix, omnis vis mentis, perit; sphincteres resolvuntur; urina et stercus, nescio homine, sponte profluunt. Quibus omnibus aerumnis convulsiones supervenientes, soluto vitae quicquid adhuc superest

6 DE FEBRE NERVOSA.

rest vinculo, miseros et afflictos morti demum tradunt.

EODEM hoc, scilicet, extremo morbi tempore, saepe putridae quoque notae supra expositis permiscuntur, et periculum etiam augment. Hujusmodi sunt aphthae fusci coloris; livida quaedam nigrescentia; alvus ultra modum fusa; sudores colliquantes; et tergi prius cute nudati, gangraena, et alia his similia. Neque devorandi supra relata difficultas, cum singultu conjuncta, non durum eventum significant.

ITA a levissimis initiis hic morbus ortus, neque durius quicquam interminatus, fatalem saepissime eventum trahit. Neque quisquam mortalibus alius morbus contingit, ubi, sive naturae potentia, sive artis auxilium frustra, saepius esse reperitur. Quod si dies judicatorii minus a plerisque medicis, cum in aliis, tum prae caeteris in hac febre, animadversum sunt; non ideo sequitur, nullos omnino esse: Siquidem, ut dictum est, et aliquando judicatio manifesta incidit; et si quando ea obscurior est aut parum exploratur; tamen, quia vel primus morbi adventus, unde numerari incipi debet, non sit notatus; vel posteriorem

posteriorem progressum medicus, non usque praefens, parum animadverterit; vel victae aliquando vires naturae judicationis notas proferre parum valeant; ideo illud naturae opus ex toto saepe non observari potest. Huc accedit, quod septentrionalium coelorum frigora majora motus febriles multum obscurant; unde plerique recentiorum, praecipue qui in his Europae partibus artem exercuerunt, partim a praeceptoribus acceptam, partim ab ipsorum incuria ortam, in opinionem pervenerunt, quasi nulli motus praeter accessionem et decessionem unam, nulli dies critici, febribus subessent. Quam utique opinionem falsam esse, supra pertexta morbi historia declarat. Ubi quotidie mane et vespere mutationes incidere, et profusionem humoris judicatoriam morbum in melius vertere exploratum est.

VERUM, licet a magno viro CULLENO, qui doctrinam de diebus judicatoriis et motibus febrilibus fusius saepe et clarius nos docuit, ego quoque instructus, istos motus esse minime quidem addubitem: Tamen, quia omnia in hanc chartam argumenta congerere longum foret, neque ipse dum in aliquam concinniore aut commodiorem formam ea digerendi, prae aliis studiis et negotiis, tempus habeam; eam

eam igitur rem, aliis olim exequendam, in medio nunc relinquam; neque, ut supra admonui, quicquam de recepta scholis prioribus doctrina novabo.

FEBRIS nervosae actas certa non est; ita tamen ut ante decimum quartum raro jugulet, post vicesimum plerumque salutem promittat. Verum haec paulatim rediens, saepe diutius, raro intra menstruum spatium, omni ex parte absolvitur.

Morbi Discrimina.

TRADITA supra febris nervosae historia definitionem quoque traditam confirmat; quippe cum praecipua quibus hic ab aliis morbis distinguitur signa ad nervorum debilitatem omnia redeant; id quod mens delirio affecta, virium motricium debilitas, et arteriarum, licet citi, tamen imbecilli percussus, probant. Iis igitur notis haec febris, ubi jam provector est, ab eo synocho qui, in inflammatione consistens, febris cum inflammatione nuncupatur, clare dignosci potest. Verum eadem febres incipientes non semper adeo facile inter se discernuntur.

Nam

Nam nervosa circa initia contrariam toto coelo alterius naturam haud raro mentitur. Cujus utique naturam nisi exploratam habeat medicus, et ab illa bene discretam norit, in mendendi pessimas turbas incurret, et pro salute perniciem certam feret. Ergo ex aliis rebus quibusdam discrimina necessario sunt petenda. Et primum, utrum febris genus per populum grassetur, modo alterutrum grassetur, considerandum est. Dein, ut sanguinis detractionem homo ferat, arteriarumne pulsus deprimantur an attollantur; postremo, quae sit febricitantis aetas, florentior an provectior; quod sit anni tempus, frigidius an calidius; quae sint corporis vires, majores an minores; perpendatur. Itaque, si febris nervosa multis communis est, eo tempore quo in aliquo homine singulari ejus naturam inquiris; si post sanguinem missum arteriae ictus non attolluntur, nec validiore vi infra digitum explorantis medici assurgunt; si provectior ejus qui febricitat aetas est, et corpus natura imbecillius; si praecipite aestate aut verna tempestate febris incipit; scire licet, eam nervosam futuram esse. Contra, febris cum inflammatione per populum saeviens, validior post sanguinem detractum arteriarum vehementia, aetas florens et cor-

pus robustum, hyems provecta aut verum tempus, febrem cum inflammatione subesse, testimonio sunt.

PORRO, cum febrem nervosam continuam esse posuerim, neque motuum febrilium, qui funditus ad intermittentium naturam accedere videntur, rationem altius excusserim; inter hanc et intermittentes, ita ut sub propria uterque morbus forma adparere solet, discrimen haud obscurum esse potest. Scilicet, febres intermittentes, post aliquot horarum accessiones, intervalla integrae sanitatis habent, et pro tot febribus quot accessiones istis intervallis distinguantur quasi haberi possunt. Febris haec nervosa nullum sanitatis intervallum habet.

VERUM, cum eadem quotidie mane levior, quotidie vespero gravior, esse comperiat, ut ne hanc mutationem bis quotidie fieri probare coner, quod utique non verisimile non est; ideo necesse erit inter remittentes febres quae vulgo sic appellantur et nervosam discrimina indagare. Ergo dixisse ero contentus, remittentibus licet et nervosae hoc commune sit, ut febre sit continua in utrisque; tamen vel hoc ipsum ad distinguendum satis esse, quod in illis remissio manifesta quibuslibet,

libet, in hac obscura adeo plerumque fit, ut etiam sagaces medicos fugiat. Atque hinc fit ut, ad continuarum febrium classem nervosam hanc febrem pertinere, omnes fere medici uno ore consenserint.

POSTREMO, quoniam febres putridae, quae dicuntur, et nervosa, incipientes, non solum inter se simillimae sunt, sed saepe revera in unum commiscentur; nos vero nervosam solum, nulla putredinis ratione habita, consideramus; idcirco, quibus notis alterae ab altera dignoscendae sint, paucis explanare statui.

PRIMA nota ex inflammatione trahenda est, quae in nervosae febris principio potius esse videtur quam revera est; in putridis manifesta est. Cujus inflammationis haec sunt signa propria: Primum, frigus, et hunc excipiens calor ubique per membra diffusus, ubique magnus; item labrorum ariditas; fitis vix restinguenda; pulsus arteriarum tensi et pleniores; delirium furiosum; postremo, oculis rubor suffusus, et arteriarum carotidum et temporalium vehemens pulsatio. Quae omnia, quanto plus inflammationis putridam, quam nervosam febrem, habeant, ideoque quam diversa utriusque natura sit, ostendunt.

ALTE-

ALTERUM discrimen etiam clarius putredinis signa praebent. Haec sunt rerum per vomitum rejectarum copia et frequentia, in putrida quam in nervosa febre multo major. Quarum rerum etiam species clare distat, cum cruentus et maxime biliosus in illa, in hac nunquam, nisi ubi morbus in unum commixtus uterque est, vomitus fere cernatur; item spiritus cum ardore male olens; urina rubra, saepius flavescens; linguae color ex albo per primos dies, mox in fuscum, dein in nigrum mutatus; summum corpus praeter oculum ubique flavescens; oculi petechiis obfiti; postremo, fudores graveolentes, omnia putredinem, contrariam typhi nostri naturae, declarant. Utque eorundem affectuum, aliquibus initia obscure, ita augmenta utriusque mali pestiferi liquido, omnibus discernuntur.

Causa opportunos huic morbo reddens

EST quaelibet partis nervosae hominum debilitas. Itaque, quaecunque firmas nostri partes resolvunt, hujus generis sunt: Qualia sunt corporis aut animi labor supra vires, humorum profusiones, et, praecae caeteris, venus
immodica;

immodica; victus tenuis et materie parum alente constans; animi adfectiones hunc deprimentes, et potius morando quam subito agentes; morbi priores, maxime qui putridi fuerint. Eundem habitum per populum infert coeli cum humore calor.

*Causae morbum in habitu opportuno excitantes,
seu Procatarcticae*

SUNT praecipue frigus aut animum perturbationes deprimentes.

FRIGUS tanto potentior causa morborum fit, quanto diuturnior, quanto major, aut subitum magis, offendit. Ejusdem insuper vim humor conjunctus intendit. Quae conditiones, si fatis magnae sunt, quaelibet corpora in morbos conjicient; ideoque frigus sic agens absolutum esse dicitur. Eaedem conditiones, si modo minores sunt, aut aliquae defunt, tantummodo nocent, prout quaedam corpora noxae magis, quam alia et plura, opportuna facta sunt. Quin et, prout diversa ea opportunitas est, alios ac deinde alios morbos inferunt. Atque sic frigoris vires relativae nuncupantur; quia non quaelibet, sed quaedam, corpora auctiunt, idque tantum
conditione

conditione corporis data per quam nocere valent, scilicet opportuni habitus ratione habita. Ideoque rursus, ubi propria vi nullam noxam, sed accedente opportunitate, morbum faciunt, causae fiunt de quibus hic agitur, a GAUBIO potestates nocentes nominatae. Atque sic quoque vel nervosam vel cum inflammatione febrem excitabit frigus; prout corpus robustius huic, debilius illi opportunum, conditionem dat per quam dirigitur noxae eventus. Omnis frigoris vis sedans est, seu vim nervosam minus mobilem reddens. Quae vis, si magna est, contra frigoris actionem validius ob id ipsum reagit, et amissam suam mobilitatem seu vim frigoris sedantem, tanto mobilior facta, compensat. Et quoniam idem frigus, repulsa ab extremis vasis vi nervosa, ideo haec spasmo afficit; sic is, restituta in vasa, et majore quidem impetu, vi nervosa, ideo superabitur; aut, si non protinus superatus fuerit, cordis vis sic quoque excita usque instabit, donec magna sanguinis copia, quoquo versus missa, omnes secretiones spasmo suppressas relaxans, et utraque via vasa extrema resolvens, spasmum superaverit. Quae quidem, ne longus sim, quoad manebit spasmus, et distendens sanguinis

nis et contractilis vaforum vis, adeo valide inter se renitens, sanguinem citatum congerit, febris cum inflammatione dicenda est. Atque tantos hos motus, sedans vis frigoris, in validas nervosae potestatis oscillationes elasticas agens, pari modo facit ac pendulum vibratorium, quod a medio perpendiculari spatio ubi quiescit, in alteram partem impulsus, non solum eo unde abiit redibit, sed et tantundem in contrariam partem transibit, quantum in illam impulsu decefferat. Verum, si quid in priore parte quo ex quiete pendulum impulsus est praeterea repellit; machina non solum per idem spatium, sed per tanto amplius transgredietur quanto major repulsus fuerit. Cui simili ratione finge, ante frigus admotum cor alicujus sexagesies horae minuto; protinus post, quinquagesies; mox et in febrili jam motu, centies micare: Manifestum erit, vim frigoris sedantem unam e sex partibus ademisse; vim cerebri reagentem, quam frigoris stimulum dicas, et hanc et quatuor praeterea partes restituisse; ideoque cerebri reactionem, cum unam amissam et alteram superadditam restituere debuerit, tribus partibus hanc summam superare. Quod igitur discrimen partim insitae cerebri vi, partim sanguini

guini intus per spasnum congesto et percitato, tribuendum est.

LONGE vero aliter frigus febres nervosas excitat. Hic enim magna illa cerebri reagentis vi imminuta, nervorumque chordis et reliquis firmis, quorum tensio certa oscillationibus necessaria est, resolutis et debilitatis, frigoris vis sedans vel non superatur, vel non ad salutem fatis. Permanet igitur in extremis vasis spasmus, permanet oscillationum quam frigus primum fecit debilitas, debilesque omnes hujusmodi febrium motus, eoque diuturniores, erunt.

Ex animi deprimentibus affectibus metus et moeror praecipui sunt.

Hi in cerebrum seu nervorum originem singulari vi agunt, et statum ejusdem excitatum imminuunt. Ut ideo nulla causa febris nervosae potentior aut aequae forsitan potens sit habenda. Idem potestatis nervosae mobilitatem, consimili frigori ratione, imminuunt, eamque aequaliter in omne corpus diduci prohibent. Atque ex eodem fonte, summi corporis spasmus, et perspiratio retenta, promanant. Quae ipsae noxae eo magis valebunt, quo magis ex improvviso incidunt; item, quo majores magisque intensae sunt, quae ab-

foluta

soluta vis adpellatur; denique, si, corporis status ratione habita, nocent, is erit sensibilitas, aut rei quam desideramus charitas, aut quam metuimus fictus animo terror. Eaedem perturbationes, si quando, ut suo loco dictum est, tardiores sunt, aut morando, ideoque minore sed longiore vi, agunt, non morbum excitant, sed periculum ejus in morbum, data occasione seu oblata potestate nocente, protinus erupturum creant: Ut ideo una eademque res prius pro seminio, ut GAUBIUS loquitur, postea pro potestate nocente seu excitante causa, agere quandoque queat; quod quidem et alias in simili re, et in causarum talium quaestione, dici quoque potest. Quod hoc exemplo apte illustratur. Amicus alter, morbo implicitus, alteri dolorem, timore et moerore mixtum affectum, creat. Qui affectus nunc lenior et diuturnior, cari capitis morte demum illata, efferatus erumpit; nec, nisi superstite in febrem coniecto, fisti amplius potest. Quod si mortuus e contrario vixisset, nihil secus alteri obtigisset. Verum, quo clarius istorum animi affectuum vis cognoscatur, paulo fusius de ejusdem effectibus loquar.

IN omni quaestione de oscillationibus nervosis laesis, an eae quae in musculis, an quae hos inter et sensorium, an quae in ipso hoc, an quae inter sensorium et sentientium nervorum extrema, potissimum, an omnes pariter, laedantur; item an fibrae musculosae, an nervorum chordae, an ipsum cerebri corpus, laesa, nullo discrimine pariter oscillationes afficiant; an denique quaedam medullofi corporis pars, prae caeteris male affecta, iisdem affectum impertiat; tamdiu erit incertum, dum natura nervosa adeo nos latebit. Certe ego, quo modo metus cum moerore vim nervosam afficiant, nisi quod et firma nervosa et iis proprium elasticum humorem afficere videantur, dicere non ausus; ad effecta exponenda, et quae corporis actiones potissimum laedantur, dicendum properabo.

ERGO cum metu moeror has corporis compositas actiones, primum animatas, tum vitales, postremo naturales, adficiunt.

QUOD ad animatas seu animales ut vulgo dicuntur attinet; intellectus facultates omnes perturbantur; animus instrui ad cogitandum nequit, cuius imaginum et notionum omnium ordo solitus mutatus pessundetur; memoria labascet, neque ullus ejus sensus, fo-

litis

litis causis, seu rerum externarum aut internarum impulsibus, rite contra respondeat.

LABANT sensus externi, universi; id quod videndi, audiendi, tangendi imminuta potestas, et frigus toto corpore sine vera causa sentitum, aperte docent.

NEC vires motrices minus deficiunt. Musculi sui vultum solito vigore nequeunt componere: Quem languor, moestitia, dejectus extremus, oculus luridus, incertus, iners, resolutus, deformant. Extremi artus tremunt, vacillant, motum omnem refugiunt. Ubique resolutio, ubique spasmus, incredibiliter torpentes figit. Ut vero

AD actiones vitales transeam; arteriarum et cordis percussus nullum certum servant ordinem; modo tardiores, saepius celeriores et veloces; semper debiles, et usque eo saepe, ut a digito medici sentiri nequeant.

NEQUE cordis actioni dissimilis multum spiritus quotidie reperitur. Qui, ut plerumque celer, subinde interceptus, ita aliquando plenior animadvertitur. Verum sic quoque, ob sanguinis per pulmones transitum difficilem, praerumpitur. Unde circa praecordia loca tanquam pondere pressa laborant.

POSTREMO,

POSTREMO, e facultatibus naturalibus solitum cibi desiderium perit. Ventriculus cum summa anxietate, aliquando etiam sed rarius ad nauseam crescente, inflatur. Quo verisimilius est, totum alimenti canalem eadem inflatione premi. Idem hic resolvitur, ut ster-
cus, nescientibus hominibus, elabi solitum probat.

VITIANTUR et reliquae excernendi vires. Urinae copia auctae creber stimulus est; ideoque crebra meiendi voluntas. Eadem limpida praeter naturam, pallens, sine odore, sine sapore, exit. Quae res, quantum eam excernens vis deficiat, ostendit. Item minus solito perspirari videtur, pro qua naturali excretionem gelidi circa caput aut quasdam partes madores diffluere solent; ut non sine causa, aucto sudore, perspirationem imminui SANCTORIUS iudicavit. Supra dicta et metus et moeroris effectus comprehendunt; nisi quod huic praeterea propria magis sunt, subinde suspiria alto pectore ducta, subinde lachrymae fusae.

HIC non omittendum videtur, contagionem, quatenus potestas sedans sit, haud invalidam nostrae febris causam esse posse. Cuius actio sedans pari modo explicanda est ac frigoris et animum reprimentium affectuum

supra

supra comprehensorum nocens potestas. Eadem pro fermento agens, seque intus in corpore propagans, et alia corpora in febrem conjiciens, ad febrem putridam pertinet, a nostro proposito aliena.

Causae Proximae factum periculum.

NUNC demum in re maxime omnium obscura, scilicet febris nervosae natura aut causa proxima, quam maximi viri frustra quaesivisse videntur, conjectura nostra periclitandum est. Ubi, si erraverimus, nam non errare non est sperandum, tamen vel conatus utilitas, si non laudem, veniam certe, merebitur.

ERGO, febris hujus in parte nervosa et ex ea in cerebro naturam quaerendam, autumo. Quae res eo minus dubitanda erit, quod omnia morbi ad talem opinionem ducunt. Quam cerebri conditionem, debilitatem esse, tam notae morbi quam curatio ostendunt. Quod, si haec ipsa debilitas unde et qualis esset, quove pacto omnes corporis actiones in partem traheret, aut hanc potissimum febrem crearet, nec aeque quemlibet alium morbum in debilitate positum inferret, explanare etiam possem;

fem ; propositum tenuisse, et veram hujus febris naturam affecutus esse dicerer. Verum, in hoc cardine labor omnis vertitur. Neque dici prope amplius, in praesente legum nervosarum ignorantia, potest, quam causas remotas, ante quodammodo explicatas, in vim nerveam agendo, hujus in omne corpus motus peragi impedire. Et, cum totum animalium robur in vi nervea ad omnes partes rite perveniente constet, si hac quodammodo privantur, ut debilitentur omnes necesse est. Porro, praeter debilitatem, quoniam eadem vis nervosa in partes motrices diducta tensionem quandam, vim tonicam dictam, ideoque et firmitudinem, iis parit ; sequitur, deficiente ea vi, ut omnium illarum partium tensio quoque deficiat. Sed, debilitatem et tensionis defectum esse spasmodorum causam, manifestum est. Ergo partes musculosae spasmodis, ut factum hic videmus, adficiuntur. Porro, si eadem causa parte contineretur, effectum quoque intra partem magis constiturum credibile est. Neque nostrum argumentum movet, quod, ut in hysteria, hypochondriasi, epilepsia, et multis aliis malis nervosis quae sine febre sunt, obtinet, etiam unius partis tensio mutata latius et ad totum corpus serpit : Dummodo

modo concedatur, quod inficiandum non videtur, ubicunque tensio seu potius vis tonica, non enim adeo de mechanica hic agitur, deficit, ubicunque est debilitas; si ea pars motrix est, eam spasmis, deficiente vi tonica motus aequales servante, fore opportunam. Quocirca, cum vis nervosa et tonica prae caeteris in summi corporis vasa extrema, ob cerebri debilitatem per causas remotas factam, non perveniat; ideo summum corpus, prae caeteris, spasmis laborabit. Verum, cum summi corporis spasmis omnibus febres communes sint, quid sit discrimen, quo haec clarius innotescat, anquiramus. In febribus, ubi totius corporis robur non detritum est, spasmus, cerebri actionem et nervosas oscillationes impediendo, facit ut hae primo quidem debilitatae, mox, per elasticam naturam impetu recuperato, validius contra resistent, reagant, persistent, nec desinant donec spasmus, cuius nunc effectum pro stimulo iis est, praevalentes demum superent. Igitur, cum spasmus ipse in debilitate consistens, et motus nervosos primo semper insuper debilitans, mox tamen ipsos hos motus sustentet; ita, quo major ejus actio est, eo etiam majores motus fore eosdem, et cerebri contrariam actionem,

actionem, adparet. Sed cum ipsi ii motus, prout majores aut minores sunt, ita majorem aut minorem vim febrium modum constituent, et febres rursus, quo majores, eo breviores esse soleant; dubium non est quin ea febrilis brevitatis, motuum vehementiae, spasmus eo citius superantium et febrem finientium, debeatur. Itaque, hoc ubi fit, nonnullae febres post unam, alii post duas, tres, aut non multas accessiones, solvuntur.

CONTRA, ubi spasmus major est quam ut cerebri resistens potestas eam facile superet, aut etiam si spasmus magnus non est; tamen, si extrema cerebri debilitas oscillationes imminutas restituere et debitos motus excitare facile nequeat; in utraque re, febrem fore longam et debilitatem istam cerebri, ad omnes corporis actiones pervenientem, magnam ubique futuram, non inficiandum est. Quinetiam, ut spasmus ab initio et sua semper sponte oscillationes seu motus nervosos debilitat impeditque; ita, nisi citius tollitur, eosdem debilitare pergit; vel hoc ipsum, quod motus saepius aut diutius renovantur, eorum vim imminuit. Quod quidem omnia et ad secundam et ad adversam valetudinem pertinentia firmant.

firmant. In secunda valetudine, nonne actiones corporis eo citius corpus delassare, et somnum ac quietem eo magis necessariam reddere, quo vehementiores sunt, videmus: Nonne in febribus intermittentibus, ubi omnium maximi motus de quibus agitur esse apparent, ob id ipsum quia unaquaeque accessio spasmodum solvit, et tam requietis quam integrae sanitatis intervallum liberum permittit, ii motus aequa vehementia absoluto intervallo redeunt? Nonne in febribus cum totius corporis habitus inflammatione, ubi proxime intermittentium naturam, iidem motus primo tempore, propter magnum cerebri et corporis robur, vehementissime peraguntur, ii tamen post aliquot accessiones multo imbecilliores fiunt? Postremo, nonne omnes animalium actiones eidem legi parent, et similes habent rationes? Profecto naturae, ut in aliis rerum speciebus, ita in hac re, certi fines, terminus certus haeret. Quo minus dubites in febribus nervosis idem quoque fieri.

Ex quibus omnibus rebus et argumentis, remotas causas primum cerebri et nervosas actiones, praecipue in extremis summae cutis vasis debilitare, et vim tonicam delere; inde spasmodum, et praecipue in iisdem partibus oriri,

D

spas-

spasmm eadē actiones impediendo contrariam cerebri resistantis actionem concitare, febrem formare; postremo febrem, propter spasmm permanentem, cerebri debilitatem, eamque assiduis accessionibus et ipsam moram auctam, exiguam, longam, et uno verbo nervosam reddi, concludo.

Judicium Eventus.

SUPERVACUUM foret, quotquot signa, sive salutis, sive pernicipiei, sive incerti eventus sint, exilius percurrere; siquidem multa huc pertinentia, quatenus judicium sui recipiant, in historia antecepi. Alia ancipitis adeo naturae sunt, ut in neutram partem certi quid significent. Solum hoc dicam, si iis diebus qui judicatorii habentur, arteriarum percussus ex tenuibus et exilibus majores et pleniores, item urina ex limpida et tenui coloratior et crassior evadat, aut signa cerebri debilitati decedant, de futuro bene sperandum.

CONTRA quae mala sunt et pernicipiem denunciant, ea, in historia ordine quo incidunt memorata, inde repetantur.

Ratio.

Ratio Medendi.

QUONIAM, prae cerebri debilitate spasmus summi corporis non tolli, supra ostendi; ideo duo medendi consilia mihi placent:

PRIMUM, Spasmm solvere;
DEINDE, Cerebri actionem roborare.

QUIBUS quidem eadem fere remedia respondent, ut vix opus discrimine sit. Ergo, ubi circa initia, quod aliquando fit, aliquid inflammationis subest, id sanguinis detractione solvatur. Cujus usus fit et cautior et parcior; ne corpus sic debilitatum futuram morbi vim parum tolerare possit. Nec unquam fere sanguine, nisi semel detracto, opus erit. Qui igitur, si, ut saepe fit, ad caput citatus delirium infert, ex arteria temporis aut juguli vena, aut etiam hirudinibus juxta admotis, ad vicinum malum levandum dematur.

POSTQUAM vero jam febris pure nervosa fit, quod brevi tempore accidit, ad spasmus, cum summi corporis, tum variorum organorum excernentium, solvendum primum faciunt

unt emetica. Ea ventriculum, qui cerebro ipsi natura sensibili proximus est, stimulando, cerebri actionem excitant. Quae deinde ad alia loca, prout quisque maxime sensibilis est, ideoque actionem ejus facillime recipit, nec ad ullum magis quam corporis summum perveniet. Simul ipsum cor stimulatam liberius eodem sanguinem percitabit; et utraque via spasmus solvi incipiet. Verum, licet emetica huic morbo perquam accommodata sint; tamen non vomitu sed nausea prodesse nuper reperta sunt. Vomitus inutilis est, quia nihil fere alienum in ventriculo, ideoque rejiciendum, in hac febre subest. Idem periculum habet ne concussus graves debile corpus insuper debilitent. Et, cum solum emetica, causa foramina cutis aperiendi, dentur, intra nauseam quam lenis nonnullorum emeticorum stimulus ciet, subsistendum est. Quam quidem rem ipsa etiam natura, ut interdum fallax, ita saepe usus magistra, perinde ac in hac re, submonet. Quem igitur in finem tartarum emeticum reliquis omnibus haud paulo aptius est; et quia parvis portionibus agit, et quia ita administrari potest ut ad sententiam satis certo respondeat; denique, quod quovis tempore effectum aliquod edit. Quod, si ullus temporis delectus

habendus

habendus est, cum bis quotidie circa meridiem fere, et circa mediam noctem, haec febris exasperetur, paulo antequam exasperetur, commodius medicina datur. Quam tamen hora septima vel octava vespertina, scilicet ante nocturnam accessionem, plerumque dare consuetius est. Eadem in media accessione non pari commodo datur. Quod vero ad copiam et frequentiam dandi attinet, octava vel quarta grani pars unaquaque hora dimidia plerisque convenit. Sic adhibitum tartarum emeticum remissiones longiores et leniores multo reddit. Neque spes deest per id solum interrumpi febrem posse. Cujus usus per aliquot dies experiendus est.

INFRA purgantia, quae multo stimulo agunt, minime conveniunt; quia sic humoris copiam auferendo corpus jam debilitatum insuper debilitant, et tensionem deficientem, ut deficient magis, faciunt. Verum, cum plerumque in hoc morbo sanguinis impetus aliquis, praesertim alvo adstricta, ad caput affurgat, et cerebrum debilitatum premat, ad eum alio revocandum opus est alvi mollitie. Quam plerumque satis praestabit tartari emetici pars aliqua pylorum transiens et alvum aperiens. Aut, si id satis non est, lenes humores in alvum
immissi

immiffi eam ducent, inteflina jucunde fo-
vebunt, et arteriarum extrema per haec
difperfa, et vafis fumma cutis numero proxi-
ma, relaxabunt.

VE TERES Graeci et Romani, ut et Itali prae-
fentes. in hoc morbo aquam frigidam potui
ac feliciter dederunt. Quae, licet minus apud
nos adhibita, quicquid in febribus cum in-
flammatione periculum habeat, certe et eo in
hac carebit, et auxilio effe poterit.

PERSPIRATIONEM aut fudorem moventia,
ubi tartarum emeticum adhibetur, fuperva-
cua funt. Praeterque hoc, effecti incertiora
funt; quippe quos major fed neque aequae
certus neque tutus aequae, ftimulus comitetur.
Sales neutros multa premunt incommoda;
dum alii, ut fpiritus Mindereri, nifi magna
copia, non agunt; alii injucunde agunt; nul-
li id potenter quod quaerimus praefant.

MAGNO ufui febrifervosae funt calida fo-
menta, quae, corporis fumma relaxando et
fpafmum tollendo, id extrinfecus quod in-
tus tartarum emeticum praefant. Neque
adeo ab eorum vi ftimulante in hac, ac in
febribus cum inflammatione, metuendum eft.

Quae, cum minus plerumque commode toti
corpori admoveantur, tamen artubus inferi-
oribus

oribus admota, ubi spasmus maxime viget, eo forsitan magis profunt, quo longius a corde et cerebro illae partes distant.

Si fomenta parum ad sententiam cefferint, ad vesicatoria, insigniter quoque antispasmodica, decurrendum est; maxime postremo hujus febris tempore, ubi omnis nervosa potestas ad extremam debilitatem redacta vel exhausta vel oppressa est; quae capiti raso admove-re aptius est. Eadem initio quoque febris, praesertim capite oxycrato lavato, valido sunt remedio. Neque ullo ejusdem tempore vetanda sunt. Verum eo tamen tempore potissimum juvant, quo nihil a stimulo eorum metuendum, sed contra est sperandum. Eadem sic agunt ut genus nervorum excitent, spasmos solvant, et tensionem corporis partium inter se iterum rite librent.

His synapismi eo deteriores sunt, quod nullos humores auferunt; quorum tamen stimulus, in summa jam debilitate, non erit recusandus.

RESTANT adhuc duo antispasmodica, camphora et moschus. Quorum camphora effectus est ancipitis; moschus magnam utilitatem

tem promittit, sed adeo saepe impurus est, ut copiae datae non sit confidendum.

VERUM, adversus omnes febres in debilitate nervosa consistentes, summo et potentissimo auxilio vinum est. In febribus putridis antisepticam vim, in nervosis stimulantem et roborantem, possidet. Quo quidem adversus debilitatem huic feбри propriam magis, et a debilitata cerebri actione ortam, nihil est praesentius. E cujus variis generibus Hungaricum et ex insulis Canariis advectum, quippe quae generosa prae reliquis sint, omnibus anteponantur. Quibus deficientibus, vinum Gallicum rubrum Aquitanum, sufficere licebit. Idem quo debilius corpus est, tanto plus dari convenit; neque id negandum est, quod sanum hominem ebrium reddidisset; cujus ideo sub febris finem etiam plus assumendum.

QUOD, si neque supra dictorum remediorum quicquam, ac ne vinum quidem profuerit, et crescentibus malis tetanus supervenerit, ad opiata demum in extrema necessitate confugiendum est.

POSTREMO, corticis Peruviani periculum faciendum est. Is omnibus febribus extra
inflam-

inflammationem positis summopere prodest. Ubi vero corpus resolutum et debilitatum est, firma adstringendo, vim nervosam excitando, et idoneum tonum restituendo, summos usus praestat. Ejus optima forma qua adhibeatur sicca est; aut, si eam ventriculi nonnulli parum tolerant, aqua in qua is decoctus, vel vinum aut aqua frigida quibus maceratus fit, adfumatur.

QUOD ad victum attinet, diluentia subacida, jucunde roborantia, idonea sunt. Item omnia irritantia, lux omnis et strepitus, vitentur; corpus quietum, animus tranquillus, servetur.

F I N I S.

